

Artesania de la punta de boixet

Arenys de Munt

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Arenys de Munt

Coordenades:

Latitud: 41.61138
Longitud: 2.53947
UTM Est (X): 461629
UTM Nord (Y): 4606732

Classificació

Número de fitxa 08007 - 178
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tècnica artesanal
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Trobadada de puntaires](#)

[Col·lecció de l'Associació de Puntaires d'Arenys de Munt](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dv., 07/07/2006 - 02:00

Descripció

Les puntes de coixí són un teixit que resulta d'encreuar fils enrotllats en boixets, tot seguint el dibuix d'un patró; formant torsions, trenes, tramats i diversos punts. Els materials indispensables són un coixí rodó (no

usat a Catalunya) o allargat, boixets, un patró, fil i agulles. Els fils, de cotó o de seda, es subjecten al coixí amb les agulles i es treballen en parells. També es poden utilitzar fils metàl·lics, de llana i de fibres sintètiques. Els colors més freqüents són el blanc i el negre; les agulles són de cap (abans eren de llautó però ara són d'acer inoxidable). També es poden fer servir el que se'n diu agulles de "guarniment", els mata-sogres (amb el cap de vidre o plàstic) i els perpals, que són més grossos i s'usen per fixar els patrons al coixí.

La tècnica de fer puntes presenta moltes varietats; sempre hi ha una combinació de punts bàsics: punt sencer (creu, volta i reu) i mig punt o vol i boixet (volta i creu). La punta resultant es divideix en peu, cos o fons i cap, excepte l'entredós que té dos peus i no té cap.

Els punts i les puntes tenen noms posats per les mateixes puntaires a fi i efecte de diferenciar-ne entre la gran varietat que hi ha. Els noms poden ser ben curiosos: gra d'ordi, el sepulcre, el campanar de St. Iscle, la flor d'ametller, la barca, la petxina, el cul de gallina, els mirallets, el cargol, l'oliva, etc.

Les puntaires d'Arenys van donar fama internacional al ret fi català o punta d'Arenys, que s'assembla a la blonda però es diferencia pel fons de tul adornat amb punt d'esperit, que es fa amb fil de cotó blanc molt fi. La Generalitat ha reconegut el treball d'artesanía nomenant Mestres Artesanes dues puntaires d'Arenys de Munt: Paquita Mora i Bigorra i Esperança Artigas i Catarineu.

La continuïtat de l'ofici està assegurat a Arenys de Munt durant molts anys, no només per la transmissió de mares a filles i nétes, sinó per les escoles de puntes que hi ha a la població.

Observacions:

Actualment hi ha dues entitats de puntaires a Arenys de Munt: l'Associació de Puntaires d'Arenys de Munt i l'Associació de Puntaires Verge del Remei. Entre les dues sumen més de 400 associats.

Història

L'elaboració de puntes de coixí o de boixet és una de les tradicions documentades més antigues d'Arenys. La primera documentació on figuren puntaires d'Arenys de Munt és al llibre de comptes del rander Joan Clavell, de l'any 1698. S'hi especifica el lliurament de fil i l'encàrrec de la mostra "les dues roses" a la puntaire Maria Horta. Altres puntaires d'Arenys de Munt referides en aquest volum són: Teresa Bellolell, Caterina Menestrals, Margarida Giralt, Mariana Lapeira, Teresa Vall, Isabel Aiguaviva i Coloma Carana. En el "Diario de viajes hechos en Cataluña" de Francisco de Zamora (1785-1790) també es parla de les puntaires d'Arenys. Les puntes de boixet, dites així, per la fusta de boix amb què es feien els boixets, eren un producte molt apreciat en el comerç amb les amèriques. Però el punt més àlgid a Arenys, es desenvolupa en els tombants del segle XX (1900).

Els randers eren els comerciants que venien les puntes; donaven el fil a les puntaires i recollien el producte final a canvi d'un mòdic preu. Un dels randers més importants fou la família Castells, que inicien el negoci l'any 1862. La producció de puntaires i randers va crear una important indústria que va obrir camí a l'exportació. Un altre rander, aquest instal·lat a Arenys de Munt, és Josep Viñals i la seva esposa Josepa Rossell. El negoci iniciat l'any 1880 va continuar fins l'any 1989 per la néta Mercè Badia.

Aquesta activitat no era pas lúdica, com ara, sinó un complement econòmic molt important per les famílies. Només així es pot entendre el canvi de dedicació de tota aquesta mà d'obra femenina a la incipient industrialització del municipi. La relació temps de dedicació - benefici econòmic no deixava cap mena de dubte. Era més rendible treballar a la fàbrica. Tot i que no es va perdre mai la tradició de fer puntes, ara potser amb d'altres objectius.

Un dels esdeveniments històricament més importants dins el món de la punta, és l'exposició que es va fer a Arenys de Munt, l'any 1906, inaugurada l'1 de juliol per Trinidad M. De Oms, president accidental de la Diputació de Barcelona; Joaquim Sostals, governador interí de Barcelona i Joaquim Sagnier i Pio Valls, diputats del districte. L'exposició va tenir un important ressò mediàtic a la premsa de l'època.

Bibliografia

FERRAN, Elena i SALVADÓ, Maria Rosa (no consta). Les puntaires, a la Col·lecció Descobriu Arenys de Munt.

FORN i SALVÀ, Francesc (2006). L'art de la punta a Arenys de Munt, a Filigrana, núm. 1, juny de 2006, Associació de Puntaires d'Arenys de Munt.

OLLER i ARTIGAS, Xavier (1994). La col·lecció Vinyals de puntes. A Arennios, núm. 25, març de 1994. Col·lectiu pel Museu-Arxiu d'Arenys de Munt, pp. 20- 21.

PONS i GURI, Josep Maria (1994). Algunes consideracions i suggeriments per a la història de l'art de la punta al coixí a Arenys de Munt. A Arennios, núm. 25, març de 1994. Col·lectiu pel Museu-Arxiu d'Arenys de Munt, pp. 10 - 15.

